

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Första Kammaren. N:o 13.

Måndagen den 3 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 1 i denna månad och protokollet för den 25 sistlidne Februari.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 1 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 12, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *Sjette* hufvudtitel.

Föredrogs ånyo Banko-Utskottets den 26 och 28 sistlidne Februari bordlagda memorial N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

*Granskning af
Riksbankens
förvaltning.*

Herr Wallenberg: Jag har icke begärt ordet för att *nu* diskutera någon bankfråga, ty jag eger alldeles för mycken kännedom om nu rådande förhållanden för att icke veta, att bankfrågor icke för närvarande kunna diskuteras med det lugn och den oväld, som så allvarsamma frågor kräfva; men det är ett särskildt förhållande som gör, att jag med all aktning för det sätt, hvarpå fullmäktige handhaft Riksbankens angelägenheter och iakttagit allt som kunnat betrygga dess ställning, anser mig böra till Banko-Utskottet ställa en fråga, som jag icke vid något annat tillfälle kan få göra än då *décharge* för bankofullmäktige, mot hvilken jag för öfrigt icke tänker inlägga det ringaste bestridande, af Kammaren skall afgöras. Jag anser det emellertid vara af vigt att man får litet ljus i saken angående sådana tilldragelser, som framdeles kunna anses lärorika, och jag ber därför att för Herr Talmannen få vördsamt omförmäla hvad som tilldrog sig, då den 9 December 1878 firman Asp, Berger & C:os konkursmål förekom inför Stockholms Rådstufvurätt.

I den konkursen anmälde sig Finlands bank genom sitt ombud för en fordran af 1,041.360 kronor och Sveriges Riksbank genom sin ombudsman för en fordran af 1,785,016 kronor, deri upptagande sekundavexlar, hvartill primorna redan voro accepterade af firmor, som otvifvelaktigt skulle komma att infria de samma. Äfven några tertia-vexlar anmälades, representerande fordringar som Riksbanken öfverlätit på

Granskning af
Riksbankens
förvaltning.
(Forts.)

andra. Det stora beloppet afsåg således icke något annat än att på det förestående godmans-valet utöfva så stort inflytande som möjligt. Det var naturligen Sveriges Riksbanks obestriddliga juridiska rätt att så förfara, som vid det tillfället skedde, men ingen annan bank hade ansett lämpligt att taga fram så beskaffade växlar för att öka den siffra, som här skulle göras gällande. Det är dock icke blott denna omständighet, som jag här velat fästa uppmärksamheten på, utan äfven en annan, som är af så märklig beskaffenhet, att jag anser mig pligtig att här omförmåla densamma.

Finlands bank anmälde genom sitt ombud en fordran af 56,370 pund sterling och 30,000 riksmark. Dessa fordringsanspråk styrktes dels med uppgifter, attesterade af notarius publicus i Helsingfors, dels med en från Finlands banks kamrerarekontor lemnad förteckning å växlar och reverser tillhöriga Finlands bank. Men när rådhusrätten skulle upprätta listan öfver fordringsegarne och fordringsbeloppen, så inträffade, att efter uppläsningen af berörda handlingar Riksbankens ombudsman bestred, »att, då Finlands bank icke kunde medelst uppvisande af sekunda och tertia växlar bevisa att banken innehade de i berörda förteckning uppräknade växlar, rösträtt vid detta tillfälle måtte beviljas banken för större belopp än notarius publicus attesterat att banken verkligen innehade». Häremot genmälde Finlands banks ombud, att de af banken framställda fordringsanspråk öfverensstämde med den status som blifvit af rättens boförteckningsman upprättad. Derjemte förklarade sig Finlands banks ombud icke ega något uppdrag att bestrida riktigheten af Sveriges Riksbanks uppgifter å dess egande fordringar.

Detta tilldrog sig den 9 December. Rådhusrätten tog sig, som skäligt var, några dagar för att öfverväga en så vigtig fråga och uppsköt därför sitt sammanträde till den 12 December, då utslag afkunnades i frågan. Ur detta utslag anser jag mig böra ordagrant uppläsa hvad som rörer Finlands banks rätt: »då, i fråga om Finlands banks uppgifna fordran 1,041,360 kronor till stöd för densamma företetts en af kamrerarekontoret i Finlands bank den 21 sistlidne November meddelad specifik uppgift å de af firman Asp, Berger & C:o accepterade växlar, hvilka af Finlands bank innehafvas, och å hvilken uppgift finnas uppförda växlar till dag och belopp *alldeles lika* med växlar, som i konkursstaten upptagits såsom af firman Asp, Berger & C:o accepterade, dels för Forsby sågverksaktiebolag och dels för Fabian von Schantz, uppgående i riksmark till tretiotusen och i pund sterling till sammanräknadt belopp af 56,370, och i afseende å hvilka växlar är i staten antecknad att deras antagliga innehafvare vore Finlands bank, Rådstuvfurätten anser, oaktadt gjordt bestridande, *Finlands bank vara berättigad att vid godmansvalet utöfva rösträtt för omförmålda växlar belopp, utgörande, efter förvandling i svenskt mynt efter en kurs af 89 öre för riksmark och 18 kronor för pund sterling, det af banken uppgifna fordringsbeloppet 1,041,360 kronor*».

Man finner deraf, att Finlands bank dock fick inför svensk domstol åtnjuta sin lagliga rätt, som Riksbanken ville fränkänna Finlands bank. Min värdsamma anhållan är nu att af Banko-Utskottets ledamöter få upplysning i afseende å denna grannliga och vigtiga sak —

och grannlaga är den, ty Finlands bank är en *statsbank* så väl som Sveriges Riksbank — jag ber derföre få veta, huruvida det i herrar bankofullmäktiges protokoll finnes något beslut, att Riksbankens ombudsman skulle, på sätt som skett, uppträda å Riksbankens vägnar inför Stockholms Rådstufvurätt mot Finlands bank, då firman Asp, Berger & C:os konkursmål der förekom.

*Granskning af
Riksbankens
förvaltning.
(Forts.)*

Herr Ekman, Johan Jakob: På den af den föregående talaren framställda frågan om Riksbankens ombudsmans uppträdande inför Stockholms Rådstufvurätt den 9 December 1878 och bestridande af Finlands banks anspråk i firman Asp, Berger & C:os konkursmål, änskönt det fullkomligt öfverensstämmer med Riksbankens juridiska rätt, varit föranledt af något af bankofullmäktige fattadt beslut, kan jag med full visshet lemna det svar, att fullmäktiges protokoll i denna sak icke innehåller något sådant beslut.

Då jag nu har ordet, anhåller jag, att Kammaren behagade i enlighet med Banko-Utskottets förslag bevilja den ansvarsfrihet, hvarom Utskottet hemställt.

Herr Wallenberg: Jag är Banko-Utskottets ordförande tacksam för den af honom lemnade upplysningen och ber att få instämma i hans anhållan, att Kammaren behagade bevilja fullmäktige i Riksbanken décharge på sätt Banko-Utskottet föreslagit.

Öfverläggningen förklarades härefter slutad och memorialet bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets den 25 och 26 sistlidne Februari bordlagda utlåtande N:o 5, i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående omarbetning af Kongl. förordningen den 6 Oktober 1848 om aktiebolag.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 25 och 26 sistlidne Februari bordlagda utlåtande N:o 6, i anledning af väckt motion om ändring eller tillägg i Kongl. förordningarne den 20 Januari 1865 och den 28 November 1873 angående frejdbetyg, som af presterskapet meddelas.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.*

Herr Lindgren: Med Lag-Utskottets förevarande betänkande har jag icke kunnat nöja mig, utan har deremot anmält min reservation. Denna reservation återopar jag nu och ber att dertill få göra några muntliga tillägg. I sammanhang med den nya strafflagens promulgerande och i öfverensstämmelse med Rikets Ständers underdåniga framställning utfärdade Kongl. Maj:t den 20 Januari 1865 en förordning af det innehåll, att i alla de fall, då enligt särskilda författningar det vore presterskapet anbefaldt att meddela betyg om personers frejd, dermed allenast skulle förstås intyg, huruvida den ifrågavarande personen, vid den tid då frejdbetyget meddelades, vore i följd af domstols utslag, deri ändring ej skett, förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller på viss tid.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att det här icke är fråga om något vanligt juridiskt spörsmål, utan om en humanitetsfråga af ganska stor betydighet. År 1873 utkom en ny förordning i ämnet, hvilken är att betrakta såsom ett tillägg till 1865 års förordning och innehåller samma grundsatser, som i den sistnämnda förordningen finnas uttalade. Ändamålet med dessa bestämmelser är tydligen att bereda möjlighet för en fallen och straffad person att rehabilitera sig och åter kunna börja en ärlig vandel. Nu har en motionär i Andra Kam-maren anmärkt, att härigenom försvåras möjligheten att fullständigt kunna styrka och utreda, huruvida en för brott tilltalad person förut undergått bestraffning, som kunde föranleda till strängare ansvar för den senare förbrytelsen. Han vill därför hafva en ändring eller ett tillägg till de åberopade författningarna af det innehåll, att, utan hinder af desamma, det skall åligga presterskapet att, då i embets- eller tjensteväg frejdbetvis äskas angående för brott tilltalad person, i betyget anteckna, om denna förut undergått bestraffning för brott. I förbigående vill jag anmärka, att presterskapet ännu icke fått sig ålagdt att hålla några afstraffningsjournaler; och man kan därför icke begära, att presten skall kunna lemna intyg om *undergången* bestraffning, ty han får derom icke någon officiel underrättelse, utan han blir endast underrättad om det straff, som blifvit *ådömdt*. Emellertid ber jag nu att få fästa uppmärksamheten på det sätt, hvarpå Lag-Utskottet behandlat denna fråga. Utskottet säger, att någon förändring eller något tillägg till de åberopade författningarna behöfves icke; det behöfves endast att aflåta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder förklara, att, ehuru det genom förordningarne af den 20 Januari 1865 och den 28 November 1873 är stadgadt, att prest i frejdbetyg icke må anteckna något annat, än huruvida personen i fråga vid den tid, då frejdbetyget utfärdades, var förlustig medborgerligt förtroende eller icke, derigenom icke blifvit upphäfd den presterskapet enligt särskilda författningar åliggande skyldighet att, då i embets- eller tjensteväg frejdbetyg angående häktad person begäres, i betyget, utöfver hvad nämnda förordningar medgifva, lemna de öfriga upplysningar, som finnas hos presterskapet tillgängliga. Ja! hos presterskapet finnas tillgängliga ganska många upplysningar och äfven sådana, som icke få publiceras enligt stadganden i våra grundlagar. Jag vill i detta afseende erinra derom, att tryckfrihetsförordningen innehåller, att ingen må tillåtas att meddela eller till tryck utlemna utdrag af kyrkoböcker eller af andra själavården och kyrkodisciplinen rörande handlingar, i afseende på enskilda personers lefverne och seder, så vidt de lända dem till skada eller förklenande. Om nu detta Lag-Utskottets förslag blefve lag eller om Kongl. Maj:t utfärdade en sådan förklaring, som här är föreslagen, så handlade man helt och hållet mot tryckfrihetsförordningen och dess bestämmelser och stötte dessutom äfven på ett annat hinder. Det står nemligen i det i fråga varande skrifvelseförslaget, att prest vid utfärdandet af frejdbetyg deri äfven skall »lemna de öfriga upplysningar, som finnas hos presterskapet tillgängliga». Meningen är således, att uppgifterna i frejdbetygen icke skulle stödja sig endast på kyrkoböckernas innehåll, utan i dessa betyg skulle presterskapet äfven meddela hvad

de från andra håll och följaktligen äfven på enskild väg kunde ega kännedom om. Vi hafva visserligen icke här i Sverige någon bikt, såsom förhållandet är i de katolska länderna; men det oaktadt komma ofta till prestens kännedom många grannliga saker, som han enligt detta förslag skulle vara skyldig att mot sin ed och mot lag och författning meddela. Jag kan därför icke föreställa mig, att Riksdagen skall kunna förmå sig att afåta till Kongl. Maj:t en sådan skrifvelse, som här är föreslagen, lika litet som jag tror, att Kongl. Maj:t någonsin skulle kunna godkänna förslaget och utfärda en sådan förklaring, som här är ifrågasatt. På dessa skäl och med åberopande af de redan i reservationen anförda, får jag vördsamt yrka afslag å Lag-Utskottets förevarande betänkande.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbebygg.
(Forts.)*

Herr von Koch: Jag har begärt ordet för att lika med den siste talaren yrka afslag å ifrågavarande betänkande. Jag kan *först och främst* icke medgifva att man bör utfärda en *lagförklaring*, som själf utan tvifvel nästan genast skulle behöfva en förklaring. Ordalagen i förslaget äro nemligen så otydliga och så sväfvande om hvad presterskapet skulle meddela, att de utan tvifvel skulle föranleda oupphörlig villrådighet hos dem, som skulle gifva dessa meddelanden, och villrådighet, i fall de icke lemnades, hos dem, som skola tillse att och pröfva om presterskapet fullgör sina åligganden. *För det andra* kan jag icke medgifva att man bör utfärda en lagförklaring, som enligt min tanke ovilkorligen innebär en lagförändring. Slutligen anser jag att, om man skulle besluta sig för en *lagförändring* och komma med en ändring, som skulle gå i samma syfte, som den nu föreslagna, så måste jag bestrida en ändring i dylikt syfte och det af två särskilda skäl på grund af åsikter, som jag städse hyst i lagstiftningsfrågor. *Den ena* af dessa åsikter är den, att lagstiftningen bör följa med civilisationen och blifva mildare och mildare. I den rigtningen hafva vi gått i afseende å de affliktiva straffen, af hvilka alla hafva strukits ut från vår strafflag, med undantag af dyingarna af det högsta och det lägsta, som jag hoppas skola få kort varaktighet. Beträffande *skamstraffen*, så hafva vi tagit bort brännmärket, vi hafva tagit bort ärans förlust, vi hafva ersatt detta straff med förlust af medborgerligt förtroende och vi hafva förkortat minsta tiden för denna förlust, först till fem år och sedan till ett år. I hvilken syftning gå nu dessa åtgöranden? Jo, i den rigtning, att man icke vill göra det omöjligt eller så svårt för den en gång fallne att kunna återinträda på bättringens väg och fortsätta på densamma, om han redan börjat gå den. Den nu ifrågasatta åtgärden skulle vidtagas för att kunna ålägga i lag nu stadgad högre straff för förut straffad person. Men jag hyser för min egen del äfven med afseende härå tvifvelsmål, huruvida det är så nödvändigt eller ens nyttigt att med stränga straff belägga de s. k. återfallen. Det är ganska osäkert, om man genom de ofantligt hårda straff, som man, i *synnerhet förr*, användt för återfall i brott, synnerligen för de tyvärr allmännaste brotten eller tjufnad, minskat brotten. Då kunde ju en menniska dömas till lifstids fängelse för tillgrepp af några få riksdalers värde, något som kanske just lagstiftningen hade befordrat genom de vanärande straffen, samt dessas antecknande under

Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)

den straffades återstående lifstid i det städse eftersporda prest- eller frejdbetyget, samt det noggranna sökandet efter upplysningar om »vita ante acta», hvarigenom det blef nästan omöjligt för en person, på hvilken lagen satt sin vrakstämpel, att hvarken ärligt lifnära eller bättra sig, om han än ångrade sig aldrig så mycket. Det är tvifvelaktigt, om man icke då snarare befordrade brottsligheten, särdeles hos dem, som ofta utsläpptes ur usla fängelser utan några tillgångar och som då hade mycket svårt att genom tillfälle till en ärlig försörjning, undvika att ånyo beträda brottets bana. Min åsigt är för öfrigt den, att straffen icke behöfva vara mycket stränga om polisen är god och verksam, om det göres allt för att förekomma brott, om lagstiftningen fortfarande söker att befordra billiga pris på lifsmedel och andra förnödenheter, och om man icke såsom ännu här, ofta ser igenom fingrarne med lönkrogar och lönkrögeri, samt snarare gynnar än hindrar eller begränsar *all krogrörelse*, hvilken alstrar det fylleri, som i vårt land mest förorsakar alla slag af brottslighet.

Om man i möjligaste måtto söker att förekomma brott, om man sedermera lagar att åklagaremakten är verksam för att få den brottslige fast, så att *straffet må följa säkert och fort på brottet*, så behöfver det icke vara strängt, hvarken i afseende å tid eller beskaffenhet för de flesta brotten. Jag vågar icke säga, att jag just ännu skulle vilja alldeles afskaffa ökadtt straff för iteration, men min känsla säger mig, att jag bör sträfva till det målet. Min föreställning är också, att man skulle förlora mycket litet, om man icke uppehöll ransakningarne med häktade personer genom ett idkeligt sökande efter deras föregående lefnadsöden. Med den lagstiftning som vi nu hafva och med den latitud, som deri medgifves, undrar jag, om någon domare kan underlåta att såsom förmildrande omständighet anse, om en stackars person, som förut varit tilltalad för otrohetsbrott och under en tid af arbetslöshet, genom sitt frejdbetyg troligen varit beröfvad möjligheten att få en ärlig bergning, begår ett nytt brott för att föda sig eller sina hungerande barn. Efter min tanke kan det då snarare ofta blifva en mildrande omständighet att han förut varit underkastad straff och på grund deraf sedermera haft svårt att få arbete eller anställning. I afseende derå att äfven lagstiftningen kanske får lof att blunda eller glömma, särdeles då det är fråga om ungdomsförseelser eller förseelser begångna under omständigheter, som äro mycket mildrande, tillåter jag mig att upprepa ett uttalande af en högsint furstinna, nära befryddad med vår nuvarande konungaätt. Hon besökte under kolerans härjningar i landets hufvudstad de olika sjukhusen äfvensom fängelserna, och då hon derunder kom till ett fängelse för unga förbrytare, frågade hon händelsevis efter, för hvilket brott en viss ung man var straffad. Man svarade henne då: han har stulit äpplen. »O, min Gud! utropade hon, hvem har icke stulit äpplen?»

Ja, mine Herrar, hvilken af Eder skulle väl kunna lägga handen på hjertat och icke nödgas erkänna, att han under sin ungdom begått förseelser af lika svår art som denna, och jag tviflar på, att det finnes många af Evas afkomlingar, som stått emot denna frestelse, just i afseende på äpplen.

Saken, som här nu afhandlas, är viktigare än mången kanske

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

tänkt på, ty det finnes jemväl en annan fråga å bane, som efter min tanke är af stor vikt. Det fans en tid, som jag, som är äldre än de flesta af Herrarne, har upplefvat, då våra kyrkor stodo nästan tomma och då jag till och med i ett embetsverk, som jag tillhörde, hörde huru man snart sagdt offentligt skrattade åt en nyss inkommen extra ordinarie för att någon af hans kamrater i hans rum påträffat en — bibel. Detta var omkring 1819, och ungefär samtidigt var det som man sökte att uti allt taga föredömen från det land, som här dikterar modet. Man hade väl icke gått så långt hos oss eller mig veterligen utom Frankrike, att man förvandlat kyrkorna till stallar eller att man invigt sådana åt tillbedjande af det »sunda förnuftet». Men äfven i det land, der man väl längst stridt emot verkningarna af 18:de århundradets encyclopedism och ateism, var man t. ex. i afseende å befordringen af prester kommen derhän år 1832, då jag först besökte England, att den del af pastoraten, som vi efter vårt språkbruk skulle kalla regala, merendels utdelades af *en* utaf ministrarne åt *hans politiska* partis unga medlemmar, och den mängd af pastorat i England, som äro patronella, bortgafs öppet till släktingar, deras informatorer eller andra gunstlingar, hvilka i stället för att sköta den dem anförtrödda själavärd foro omkring på räffjagt eller roade sig t. ex. i Paris eller i Neapel, under det att vikarierna utfvade själavärden. Det har nu kommit en annan tid, kanske just i följd af en berättigad reaktion emot hvad som då passerade. Så länge som statskyrkornas presterskap var litet aktadt och ansedt af ett eller annat skäl, och så länge detta ansåg sig nästan allestädes genom orimliga eder — t. ex. i England genom besvärjandet af de 39 artiklarna — strängt bundet, ofta hindradt i sin verksamhet, så var det heller icke underligt, att sektväsendet utbildade sig. Jag erinrar mig hafva hört omtalas, hurusom, då en i religiöst tvifvelsmål försänkt fru rådfrågade presten derom, denne svarade: Min kära fru, denna sak böra vi icke tala om, vi hafva svurit att tro på det sättet och derom är intet resonnement tillåtet. I stället för att vända sig till presten, hände det derföre, att man vände sig till en kolportör eller annan person, kanske en förklädd jesuit. Så har händt på andra ställen och så har äfven skett i England, der katolicismen och separatismen stucko upp sitt hufvud till den grad, att år 1832 voro de nitiska separatistiske presterne oftast de mest ansedde. Trettio år derefter var detta så långt ifrån händelsen, att man erkände de statskyrkliga presternes företräde i alla afseenden, och den allmänna opinionen, som i England utöfvar ett så stort inflytande, har utöfvat ett sådant tryck, att jag tror, det knappast någon hvarken minister eller enskild patronus nu vågar gifva bort ett pastorat åt någon annan än en man, som han och allmänheten anse böra kunna väl uppfylla en själasörjares kall.

Nu, ehuru jag icke är vän af katolsk bikt, älskar jag dock att presten framstår i lära och lefverne såsom en värdig föresyn, eger den kristliga kärlek och värma samt det nit att församlingens invånare — och i synnerhet i våra landsbygder är det af ofantlig vikt — få det förtroendet till sin prest, att de helst meddela sig med honom om sina enskilda andliga angelägenheter och derigenom få sina bekymmer derutinnan lättade. Men man måste då befria presterne i möjligaste

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdäbetyg.
(Forts.)*

måtto från sådana världsliga bestyr, som hindra dem i deras presterliga verksamhet. Vi hafva här gått i denna riktning, som jag anser vara den rätta, att icke sekularisera utan desekularisera vårt presterskap. Man söker icke mera med stipendier uppmuntra dem till studier, för att kunna utöfva lärekonst. De sättas nu mindre än förr in i berednings-taxerings- samt alla möjliga komitéer. Men ännu hafva de särdeles ett bestyr, som nästan alldeles omöjliggjort nåendet af det egentliga föremålet för de s. k. husförhören, enär presten får tillbringa ofta fem sjettedelar af sin tid derunder såsom skattskrifvare. Efter min tanke borde alla sådana bestyr borttagas, likasom äfven det bestyret att utfärda sådana betyg angående för brott tilltalad persons frejd, som man nu önskar att åter införa. Vill man hafva reda på en persons *«vita ante acta»*, så tror jag att det icke skulle vara så stort besvär, då man nu har fullständiga fängförteckningar sedan 1838 och i arkiven således anteckningar finnas sedan 40 år om alla straffade häktade personer, att upprätta en liggare i fängvårdsstyrelsen eller justitie-kanslersexpeditionen öfver häktade och för brott straffade personer, så att man icke behöfde angående sådane med skrifvelser vända sig till hela Sveriges presterskap. Man skulle då ock på en för rättskipningen mycket snabbare väg få tillförlitligare upplysningar från fängvårdsstyrelsen eller det verk, åt hvilket man uppdroge att hålla en sådan liggare. Men om nu man icke älskar presterskapets inblandning i världsliga saker, så är väl också det sista man bör vara med om att göra *presten till en handtlångare åt den detektiva polisen*. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan.

Herr von Gegerfelt: Med anmälan att jag icke deltagit i Utskottets behandling af detta ärende, får jag mot betänkandet framställa några anmärkningar. I afseende å tydningen af de åberopade förordningarna af 1865 och 1873 instämmer jag med de begge siste talarne. Då dessa författningar stadga att i frejdbetyg endast må inflyta uppgift derom huruvida en person åtnjuter medborgerligt förtroende, och då klart är att dylika betyg äro frejdbetyg, äfven om de reqvireras af domare eller åklagare, så synas mig dessa förordningar hindra presterskapet att meddela de ifrågavarande upplysningarna, och anser jag således att Utskottet icke gjort rätt, då det hemställt om en anhängan, att Kongl. Maj:t måtte förklara motsatsen vara fallet, ty hvad som här af Utskottet önskas är i själfva verket en lagförändring. Så långt följer jag de sista talarne och kanske längre, då jag medger att det icke är så särdeles angeläget, att de bestraffningar, som en person för längre tid sedan undergått, framhållas då han ånyo blir tilltalad, men så länge lagen stadgar ett strängare straff för iteration, så är det icke principiellt riktigt att vägra åklagaremakten att begagna sig af tillgängliga officiella handlingar för att få de upplysningar, som erfordras i och för en riktig tillämpning af lagen. Vill lagstiftaren stadga, att för längre tid sedan begångna brott icke skola tagas i beräkning vid iteration, så är det en annan sak, men så länge ett stadgande finnes, att iteration medför ett förhöjdt straff, så måste lagstiftaren på allt sätt underlätta tillfället att erhålla de upplysningar, som behöfvas. Likvisst anser jag Utskottets hemställan vara i två hänseenden oriktig.

Först och främst har Utskottet inskränkt sin hemställan blott till *häktad* person. Det är dock af ganska liten betydelse om personen hålles häktad eller icke. Om Utskottets hemställan blefve Riksdagens beslut, så skulle det kunna hända, att om två personer på en gång blefve tilltalade för samma brott och den ene, hvilken vore en lösdripare, häktades, men den andre, såsom bofast man, lemnades på fri fot, så skulle presten få meddela särskilda upplysningar beträffande den ene, men icke om den andre. Om således en sådan framställning göres, så borde den alltså gälla *hvarje* för ett större brott tilltalad person.

Ändring i gällande stadganden om frejdbetyg. (Forts.)

Vidare har Utskottet hemställt, att det måtte åläggas presterskapet att »lemna de *öfriga* upplysningar, som finnas hos presterskapet tillgängliga». En sådan utsträckning vill jag icke medgifva. Med upplysningar menas naturligtvis upplysningar ur kyrkoböckerna, men der skulle äfven kunna finnas anteckningar om hans lefnad, hvilka icke grunda sig på bestämda fakta, utan endast innefatta prestens enskilda omdöme eller åtminstone icke inverka på iterationsstraffet. Jag skulle således vilja inskränka skyldigheten för presterskapet till att meddela sådana upplysningar, som erfordras för bedömande af frågan om iteration är för handen.

Det har sagts, att Utskottets hemställan skulle vara i strid med vår tryckfrihetslag, men uti tryckfrihetslagen stadgas, att »ingen må tillåtas att i *andra fall än allmänna lagen och nu gällande författningar utstaka*, meddela eller till tryck utlemna utdrag af kyrkoböcker» etc. Om det således i detta afseende meddelas en föreskrift, lägger tryckfrihetslagen naturligen ej något hinder i vägen derför.

Icke heller kan jag medgifva att det kan vara nedsättande för presterskapet, som enligt gällande författningar skola föra anteckningar öfver för brott straffade personer, att genom utdrag ur kyrkoböckerna gifva upplysningar derom.

Jag får förklara, att jag icke anser denna framställning vara af synnerlig vikt, men då frågan en gång blifvit väckt, kan jag icke annat än yrka återremiss.

Herr Almquist: Då motionären har uppgifvit, att det icke sällan inträffat, att presterskapet vägrat att meddela de upplysningar, som af myndighet blifvit begärda för bestämmandet af det straff en för brott anklagad person borde ådömas, så kan jag visserligen icke bestrida, att sådant någon gång må hafva skett; men min erfarenhet är, att presterskapet långt ifrån att meddela för *få* upplysningar, tvärtom icke sällan, i strid mot gällande författningar, i frejdbetygen omförmäla icke blott det *brott*, för hvilket en person blifvit dömd, utan äfven det *straff*, som derför ådömts honom jemte förlust af medborgerligt förtroende. Detta är alldeles icke något ovanligt; personer hafva ofta vändt sig till mig med begäran om hjälp i dylika fall, och jag i min ordning har vändt mig till Justitie-ombudsmannen. Jag säger emellertid icke detta såsom något klander mot presterskapet, ty det är visst icke brist på *god vilja*, som förorsakat det nämnda missförhållandet. Vi se nemligen, huru Lag-Utskottet i förevarande betänkande sökt att göra en framställning af de författningar, som i detta afse-

*Andring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

ende skulle lända till efterrättelse, men jag hemställer, om icke frågan detta oakadt befinner sig i ett temligen kaotiskt tillstånd, och under sådana förhållanden må man väl icke förundra sig om presterne, som icke hafva författningarne så ordnade för sig, icke rätt veta, hvilken mening ur de vexlande författningarne må dragas. Jag skall icke inlåta mig på frågan om behöfligheten af dylika upplysningar från presterskapet; men så länge lagen stadgar strängare straff för iteration, lära de erfordras. Och detta medgifvet, vågar jag tro, att de alldeles icke kunna erhållas på den väg, som här är föreslagen.

Utskottet har sjelf sagt, att man i många fall icke på den vägen kan vinna *fullständiga* upplysningar, och jag kan tillägga, att man i många fall *alls icke* kan erhålla de önskade upplysningarne. I betyg för utflyttning till annan ort, får presterskapet icke meddela annat om personen i fråga än huruvida han åtnjuter medborgerligt förtroende eller icke. Antag nu, att en person har kvarblifvit så länge inom en församling, att den tid, för hvilken han blifvit förklarad förlustig medborgerligt förtroende, derunder hunnit förflyta, så är det ju klart, att ett sedermera utfärdadt frejdbetyg för honom icke får innehålla annat, än att han *eger* medborgerligt förtroende. Antag vidare, att denne person sedan flyttat till en annan församling och der begår brott. När då af vederbörande begäres betyg för honom från presterskapet i den församlingen, så kan ju detta betyg icke innehålla uppgift derom, att personen förut *varit* dömd förlostig medborgerligt förtroende, emedan någon sådan upplysning aldrig kommit till presterskapets kännedom. På detta sätt kan det ofta hända, att presterskapet *icke kan* meddela upplysningar i ämnet.

Det kan åter i andra fall inträffa, att en person för brott blifvit dömd på flera olika tider och ställen, men att blott det sista utslaget, som medfört förlust af medborgerligt förtroende, kommit till presterskapets kännedom, och endast derom kan således i prestebetyget lemnas upplysning, och domaren får då icke reda på, hvilka flera brott, denne person begått. Häraf torde följa att om Riksdagen också hos Kongl. Maj:t gör en sådan hemställan, som nu blifvit föreslagen, och Kongl. Maj:t bifölle den samma, så skulle icke något dermed vara vunnet. Utskottet har i förbigående anvisat en annan utväg, som begagnas af Norge och Danmark, nemligen den, att alla meddelanden från domstolarne angående de en person adömda bestraffningar skola gå till presterskapet i den församling, der personen i fråga är född. På så sätt samlas alla uppgifterna rörande en person på en viss känd ort, men presterskapet måste i så fall åläggas att föra straffjournaler, hvilket är mindre lämpligt. Denna utväg skulle jag för min del icke vilja understödja. Deremot synes mig, att utan stor olägenhet något motsvarande de franska «casiers judiciaires» skulle kunna åstadkommas, t. ex. derigenom, att samtliga uppgifter om en för gröfre brott dömd person inginge till Fångvårdsstyrelsen och der registrerades, såsom nu sker angående dem, som dömts förlustige medborgerligt förtroende. Om denna föreskrift utsträcktes till att gälla äfven om dem, som blifvit dömda för tredje resan snatteri, hvilket i lag anses såsom stöld, och till vissa andra brott, som icke medfört förlust af medborgerligt förtroende, så vore ändamålet vunnet.

Då jag således anser den ifrågasatta framställningen hvarken leda till det åsyftade ändamålet eller i öfrigt vara lämplig, får jag för min del afstyrka bifall till Lag-Utskottets förevarande betänkande.

*Andring i
gällande stad-
ganden om
frelsbetyg.
(Forts.)*

Herr Sundell: Den erfarenhet, jag under en trettioårig domareverksamhet förvärfvat, är icke, att presterskapet någonsin vägrat att i prestbetyg meddela begärda upplysningar angående de bestraffningar, för brott tilltalade personer förut undergått. Förhållandena lära dock vara annorlunda i Göteborgs och Bohus län, der motionären är härads-höfding, och, att döma af den utaf en bland Första Kammarens ledamöter, Herr Lindgren, afgifna reservation, äfven i vissa delar af Kalmar län; hvarförutan jemväl i några andra orter i riket olika förfaranden torde iakttagas af vederbörande presterskap i berörda afseende. Emellertid, så länge vår strafflag stadgar förhöjdt ansvar för återfall i brott, och så länge Kongl. förordningen den 11 Juli 1753 gäller, enligt hvilken kronobetjeningen har skyldighet att, då någon gripits för begånget brott, till domstolen införskaffa betyg från presterskapet i socknen, der den angifne bor och vistas, om hans kunskap i kristendomen samt, hvad vida vigtare är, om hans föregående vandel, d. v. s. de af honom förut undergångna bestraffningar; så länge, skulle jag tro, bör presterskapet förfara så som, så vidt jag känner, allmänt tillgår uti det län, jag tillhör. Nu är det visserligen sant, att genom förordningarna den 20 Januari 1865 och den 28 November 1873 dessa prestbetyg numera icke blifva så tillförlitliga som förut, då det kan hända, att en person, som varit förlustig medborgerligt förtroende under viss tid, men återvunnit detsamma sedermera, efter aflyttning till annan församling, dit han då medför rent flyttningsbetyg, ånyo begår sådant brott, för hvilket lagen stadgar högre straff vid iteration än då det första gången föröfvas, vid hvilket fall det prestbetyg, som om honom då erhålles, icke *kan* innehålla anteckning om förut undergångna bestraffningar; men för denna orsak skull bör man väl icke uppoffra den rätt, man eger att erhålla från presterskapet betyg, angående en för brott lagförd person, försedt med de upplysningar rörande honom förut ådömda bestraffningar, som presterskapet har tillgängliga. Ändamålet med stadgandena i 1865 och 1873 års förordningar var naturligen den bestraffades rehabilitation efter utståndet straff. Jag lemnar derhän, i hvad mån detta syfte vunnits genom nämnda stadganden. Säkert är emellertid, att, om en person anklagas för gröfre brott och genom domstols utslag förklaras i brist af full laga bevisning icke kunna åt saken fällas, en sådan rehabilitation icke är mycket värd. Deremot är det en verklig rehabilitation, om domstolen frikänner den anklagade från angifvelsen och förklarar honom skola sin oskuld till godo njuta.

Mot Utskottets hemställan hafva anmärkningar blifvit gjorda, och med rätta. Jag vet dock icke, om det är skäl att, på sätt yrkadt blifvit, till Utskottet återremittera en så liten fråga. Den ifrågavarande lagstiftningsåtgärden tillkommer icke Konungen och Riksdagen gemensamt, utan ensamt Konungen, till hvilken, enligt Utskottets förslag, Riksdagen skulle ingå med underdånig anhållan om utfärdande af en kungörelse af angifvet innehåll. Härpå fäster Kongl. Maj:t naturligtvis det afseende, han för godt finner, och pröfvas en sådan anhållan

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

böra föranleda en kungörelses utfärdande, formulerar Kongl. Maj:t närmare uttrycken utan att vara bunden af den form, Riksdagen gifvit åt sin underdåniga framställning. Det är för att undvika sådan återremiss som jag tager mig friheten härmed hemställa, att Kammaren behagade besluta: att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes genom utfärdande kungörelse i nåder meddela, alla vederbörande till efterrättelse, att genom hvad i förordningarna den 20 Januari 1865 och den 28 November 1873 finnes stadgadt, icke blifvit upphäfd den presterskapet enligt särskilda författningar åliggande skyldighet att, då i embets- eller tjensteväg frejdbetyg angående för brott anklagad person begäres, i betyget meddela upplysningar om de af den anklagade förut undergångna bestraffningar, om hvilka förhörsboken innehåller anteckning.

Herr Ribbing, Sigurd: Af den talare, som först i denna fråga hade ordet och hvilken såsom ledamot af Lag-Utskottet reserverat sig mot Utskottets hemställan, har blifvit anmärkt, att densamma skulle innebära en återgång från de humana och människovänliga tänkesätt, som på Riksdagens underdåniga anhållan, fingo ett uttryck i Kongl. förordningen den 20 Januari 1865, nemligen att bereda åt straffade tillfälle att rehabilitera sig och börja en ärlig vandl; hvilket enligt denne talaras förmenande skulle omöjliggöras, om i den straffades prestebetyg infördes anteckning om hans brott. Häruti har tillika den andre talare instämt, som yttrade sig i samma riktning. Jag ber att få fästa uppmärksamhet derå, att dessa anmärkningar och påståenden emellertid grunda sig på, att de ärade talarne, såvidt jag kunnat finna, på dubbelt sätt missförstått hvad motionären föreslagit och Utskottet tillstyrkt, i det att de utsträckt betydelsen af detta utöfver hvad förslagen verkligen innehålla. Här är icke, vare sig enligt motionärens eller Utskottets förslag, fråga om att frejdbetyg i allmänhet, som lemnas till enskilda personer, skulle upptaga mera eller annat, än hvad i den omtalade förordningen af den 20 Januari 1865 stadgas; utan frågan gäller allenast sådana betyg, som i embets- eller tjensteväg från presterskapet infordras. För det andra är här icke heller fråga om att hindra en straffad person i hans lofvärda bemödanden att rehabilitera sig och blifva en god medborgare. Frågan är om utfärdande af sådant betyg, när han är *anklagad* eller *häktad* för något nytt brott. Då kan man ej säga, att han håller på med att söka rehabilitera sig och blifva god medborgare. Sjelfva den omtalade och förordade principen är således icke trädd för nära. En tredje efter mitt omdöme allt för stor utsträckning af klara ord i motionärens och Utskottets förslag har äfven den förste talaren och likaså Utskottets ärade ordförande gjort, då de anse, att, när det i Utskottets förslag heter, att i betyget skola lemnas, utöfver hvad nämnda förordningar medgifva, de *öfriga* upplysningar, som finnas hos presterskapet tillgängliga, detta skulle innebära, att äfven en hop uppgifter skulle af presten meddelas, till hvilkas meddelande denne tilläfventyrs ej ens vore berättigad. Dervid hafva de ärade talarne gjort sig skyldige till ett förbiseende af några i den s. k. klämman förekommande ord, i *sammanhang* med hvilka de af dem citerade orden måste läsas. Den innefattar en begäran att Kongl.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

Maj:t måtte förklara, att genom 1865 och 1873 års förordningar icke blifvit upphäfd den presterskapet *enligt särskilda författningar* åliggande skyldighet att meddela tillgängliga upplysningar rörande häktad person utöfver den omständigheten, om han eger medborgerligt förtroende eller ej. Det är således icke fråga om att lemna *alla slags* upplysningar, eller att afgifva *omdömen* rörande personens lefverne, allra minst sådana, som enligt lag äro presten förbjudna att meddela; utan frågan gäller endast de upplysningar, som *enligt författningarna före den 20 Januari 1865* ålegat presterskapet att lemna.

Behovvet af en förklaring eller förändring af lagen i detta hänseende, så vidt man nemligen vill hafva dessa upplysningar, är, efter min tanke och såsom ock Utskottets ärade ordförande anmärkte, klart, då 1865 års förordning säger: i det fall, då enligt särskilda författningar det är presterskapet anbefaldt att meddela betyg om personers frejd, förstås dermed allenast intyg, huruvida den ifrågavarande personen vid den tid, då frejdbetyget meddelas, är medborgerligt förtroende förlustig. Det är således klart, att, så länge detta stadgande kvarstår, får presterskapet icke vid utfärdande af frejdbetyg meddela några andra upplysningar rörande en persons frejd än den nyss nämnda. Nu har Herr Almqvist mot Utskottets förslag anmärkt, att i många fall presterskapet icke desto mindre meddelar mycket flera upplysningar i berörda afseende, än den nämnda. Till denna lemnade underrättelse är emellertid att foga den, att, såsom af Justitieombudsmannens embetsberättelser till Riksdagen inhemtas, prester blifvit af Justitieombudsmannen lagförda för det de i betyget intagit hvad dit enligt lag ej hörer och att en prestman jemväl härför blifvit fäld till ansvar. Vidare har Herr Almqvist anmärkt, att i många fall presterskapet icke kunde meddela sådana upplysningar, som med Utskottets förslag åsyftas. Ja, det är klart. Men deraf, att presterne icke i *alla* fall kunna meddela dylika upplysningar, följer icke, att i sådana fall, der de kunna meddela något, de ej äfven böra göra det.

Hvad slutligen vidkommer de af Herr von Koch utförligt framställda meniskovänliga åsikter rörande strafflagen och dess bestämmelser angående återfall i brott, ber jag få påpeka, att här icke är fråga om att ändra strafflagens stadganden om iteration. *Skälet*, hvarför Utskottet ansett sig böra biträda motionärens framställning är ett helt annat, *det* nemligen, att det förhållande skall såvidt möjligt förekommas, att den ene brottslingen blir straffad på ett sätt, och den andre på ett annat, ehuru alldeles samma brott i begge fallen föreligger; att t. ex. den som begått itereradt tjufnadsbrott och finnes kvar i orten, så att hans föregående lefnad är känd, blir straffad för andra eller tredje resan stöld, under det att den tjuv, som haft försigtigheten att flytta längre bort, så att hans förra brott der ej är känt, straffas för första resan, ehuru äfven han förut undergått bestraffning för stöld. Om en person, som begått ett brott, någon gång får för litet straff, gör mycket litet för staten — det är onekligt. Men hvad som icke för densamma är likgiltigt, det är, om två personer, som äro förvunna till samma brott, icke få samma straff, emedan lagskipningen och den offentliga åklagaremakten äro ur tillfälle att taga reda på förhållandena. Att hvarje brott, som är under lika omständigheter begånget, skall

• *Ändring i
gällande stad-
garden om
fnejdbetyg.
(Forts.)*

medföra samma straff är ett grundvilkor för bibehållande af statens anseende såsom rättvisans väktare. Vill man ur lagen borttaga straffets skärpning vid iteration, så går det ju för sig; men den frågan hör ej hit, utan *den* att så länge lagen finnes, den skall lika i alla fall, som under den äro att subsumera, tillämpas. I *denna* del har jag velat uttala mig för att motionen och Utskottets derpå grundade hemställan hafva skäl för sig.

Hvad deremot angår stiliseringen af den af Utskottet föreslagna anhållan hos Kongl. Maj:t om en *lagförklaring*, och detta blott i fråga om *häktade*, instämmer jag helt och hållet i de af Herr von Gegerfelt yttrade åsikter, likasom jag äfven tog mig friheten att, ehuru utan framgång, i Utskottet förfäktat den åsigt, att det bör stå *lagförändring* och gälla för sådana för brott anklagade personer, der iteration är i lag belagd med högre straff. Jag förenar mig således med Herr von Gegerfelt i den hemställan, att med afseende på ifrågavarande af Utskottet mindre lyckligt eller kanske inkorrekt valda uttryck ärendet måtte till Utskottet återförvisas.

Herr Sjöbring: Enär jag var tillstädes i Utskottet, då denna sak der behandlades, och deltog i det slutresultat, hvartill Utskottet kommit, anhåller jag att få till min ursäkt härför nämna några ord. Jag använder detta ord, ty jag anade då icke, att denna fråga var af den stora betydelse, som den, att döma af åtskillige talares här fälda yttranden, lär ega. Jag tyckte saken vara mycket enkel, ansåg, att det vore helt naturligt att personer, som under enahanda omständigheter begått brott, å hvilket åtal följt, skulle dömas efter samma mått, så att icke, medan t. ex. en för tjufveri förut bestraffad person blefve dömd vid återfall till ansvar för andra resan, en annan, som jemväl förut straffats för tjufnadsbrott, skulle, emedan man icke kunnat få nödiga upplysningar härom, undslippa med att återigen blifva dömd för första resan. En reservant, som nyss hade ordet, synes mig hafva fäst allt för stor betydelse vid hvad här föreslagits, då han ansett detsamma stridande mot vår tids humanitetssträfvanden. Han har påmint om, att med Kongl. förordningarne af år 1865 och 1873 åsyftades att göra det lättare för straffade personer, som sådant eftersträfvade, att återvinna sina medmenniskors aktning och förtroende. Detta är utan tvifvel riktigt. Och hade jag det minsta fruktat, att, i händelse hvad Utskottet här föreslagit vunne bifall, någon våda i nämnda hänseende skulle uppkomma, eller, med andra ord, att det ringaste hinder derigenom skulle läggas i vägen för en straffad persons redliga bemödanden att genom en ärlig vandel återvinna sina medmenniskors förtroende — hade jag fruktat det minsta i den vägen, så försäkrar jag, att jag skulle ifrigt motsatt mig detta förslag. Men jag kan icke tro, att någon sådan våda skulle genom antagande af förslaget åstadkommas. Här en person, hvilken i en viss ort begått ett brott och härför undergått straff, som medfört förlust af medborgerligt förtroende, sedan flyttat till annan trakt samt der någon tid lefvat ärbart och ärligt, så är det icke att befara, att han på lösa misstankar skulle blifva häktad, och således olägenheter honom beredas genom ett prestbetyg, som innehölle upplysningar om hans föregående vandel. Vi veta ju, att för olaga

håktning är stadgadt ganska högt straff, så att lagens vårdare och handhafvare nog akta sig för att i otid tillgripa denna åtgärd.

Det har redan af en föregående talare blifvit erinradt, och jag beder att åter få påminna derom, att här icke är fråga om att ändra gällande föreskrifter rörande beskaffenheten af attester eller af de frejdebetyg, som af presterskapet för hvarjehanda ändamål utfärdas, såsom för idkande af köpenskap, vinnande af hvarjehanda anställningar, afläggande af vittnesmål vid domstol inom annan ort och en mängd andra sådana fall, hvilka ej här kunna uppräknas, utan att med den åsyftade förklaringen endast afses det fall, då någon blifvit för brott *häktad*. För sådan händelse kan jag ej tro, att humaniteten skulle oafvisligen fordra, att, då af vederbörande myndighet frejdbetyg angående den häktade begärdes, en del för presterskapet tillgängliga upplysningar, som för myndigheten i fråga vore af vigt att erhålla, icke skulle meddelas. Det har yttrats, att presterskapet icke borde hafva till åliggande att utfärda frejdbetyg. Afven mig synes detta visst önskvärdt, ty då blefve presterskapet på samma gång befriadt från skyldigheten att föra straffjournaler, och från många ledsamheter, som äro dermed förbundna. Men så länge denna skyldighet kvarstår, kan jag ej inse, huru man kan finna det otillbörligt, att presterskapet ur kyrkoböckerna lemna vederbörande myndigheter infortrade upplysningar, som äro af nöden för lagarnes rätta tillämpning. På detta skäl fann jag mig kunna instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit; men, om jag öfvervarit betänkandets justering i Utskottet, skulle jag biträdt den af Herr Smedberg uttalade mening, eller att begära icke en lagförklaring utan ett tillägg till den gällande lagstiftningen i det af motionären angifna syfte. Jag anser mig därför nu böra instämma i Herr von Gegerfelts yrkande om återremiss.

Ändring i gällande stadganden om frejdbetyg.
(Forts.)

Herr Samzelius: De anmärkningar, som rigtats mot Lag-Utskottets förevarande förslag, röra dels *formen* dels *inhållet*.

Hvad nu först *formen* beträffar, eller huruvida anhållan borde inskränka sig till *lagförklaring* eller innefatta begäran om *tillägg* till gällande lags stadganden, kunna meningarna derom naturligtvis vara delade. Jag får likväl fästa uppmärksamheten derpå, att här i sjelfva verket icke är fråga om lagförklaring utan om utfärdande af en författning i administrativ väg, och att Lag-Utskottets hemställa om skrifvelse, med anhållan att Kongl. Maj:t »täcktes i nåder *förklara*», i sjelfva verket icke åsyftar lagförklaring, utan Utskottet har här begagnat samma ord, som användes, då anhållan framställdes om utfärdande af 1865 års författning, hvilken utan tvifvel innefattade en förändring i gällande bestämmelser. Rikets Ständer anhöllo nemligen, att Kongl. Maj:t, i sammanhang med strafflagsförslaget utfärdande såsom lag, »täcktes i nåder *förklara*», och i sjelfva författningen heter det: »i nåder *förklara*»; således precis samma ord, oaktadt dermed afsågs en förändring, i hvad förut stadgades rörande frejdbetyg. För öfrigt kan man visserligen vara ganska tveksam, om Utskottets hemställa går ut på förändring af hvad förut gällt, eller om man blott velat upplifva, hvad som nu gäller. I det fallet har man ingenting annat såsom ledning än Rikets Ständers Sammansatta Lag- samt Allmänna Besvärs-

Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)

och Ekonomi-Utskotts förslag, Rikets Ständers underdåniga skrifvelse, protokollen öfver författningens granskning i Högsta Domstolen samt sjelfva författningen. Jag har gjort mig mycket besvär att genomläsa dessa urkunder, men för hvarje gång jag läst dem, har jag blifvit mera tveksam. Om man först går till nyssnämnda Utskotts utlåtande vid 1862—1863 års riksdag, finnes der en punkt, hvari alldeles uttryckligt förklaras, att Utskottet icke finner någon betänklighet vid att den genom 1753 års förordning stadgade skyldighet för presterskapet att meddela yttrande om *häktade* personers förhållande i deras lefverne fortfarande blefve bibehållen. Med det betyg, som dermed afses, menar Utskottet, så vidt jag kunnat finna, icke frejdbetyg i vanlig bemärkelse, utan Utskottet åberopar innehållet af författningen, som säger, att, så snart någon person för begånget brott gripes, vederbörande kronobetjent skall taga skriftligt bevis af presterskapet om den gripnes kunskap i kristendomen, samt huru hans lefverne och förhållande varit. Deri är sålunda bestämdt, huru mycket presten får meddela, och någon fara, att vid betygs utfärdande skulle införas något, som han är genom kyrkolag förbjuden att meddela, torde icke förefinnas; de ordalag, som Utskottet begagnat, gifva icke heller anledning dertill. Går man vidare från Utskottets förslag till Rikets Ständers skrifvelse, så innehåller ej heller denna ett enda ord derom, att 1753 års förordning skulle upphävas. Den talar om, att det vore nödigt, för att söka bereda tillfälle åt brottslingen att återvända till samhället, att han icke stämplades såsom missdådare för all framtid, hvarigenom han urständsattes förskaffa sig uppehälle för sin återstående lifstid. Allt straff är tillkommet till förbättring, såsom det ock står i domarereglerna, men när straffet visat sig icke kunna medföra förbättring, utan brottslingen återgått till sitt forna lif och ånyo begått forseelser, så att han blifvit häktad, då kan jag icke finna betänklighet vid, att man uppsöker de punkter i hans föregående lif, som inverka på straffmättet. Jag kan icke finna det stridande mot den humanitetsprincip, som af Riksdagen gillats och som äfven legat till grund för 1865 års författning.

Jag skall nu vidare öfvergå till Högsta Domstolens granskning af förslaget. Det granskades der, oaktadt det icke angick utfärdande af lag utan af en administrativ författning, hvarföre också en ledamot i Högsta Domstolen säger det icke hafva blifvit behandladt eller kunnat behandlas i den ordning 87 § Regeringsformen, utan i den, som dess 89 § utstakar, men samtliga domstolens ledamöter äro af den mening, att 1753 års författning icke upphäfdes. En ledamot säger, att det förnämligast är för två ändamål som frejdbetyg äro af nöden och af vigt. »För *det ena* afses att få utredt, hurudant personens förhållande varit och är till samhället, betraktadt såsom rättsanstalt; för *det andra* att vinna upplysning, huruledes han förhållit sig emot samhället, såsom utgörande en förening af sedliga varelser. I förra fallet skall samhällsmedlemmens rättsliga, uti det senare hans sedliga tillstånd främst bedömas och framhållas.» Vidare yttrar han: »vid granskning af nu gällande lagstiftning i det ämne, hvarom fråga är, kan det icke undfalla uppmärksamheten, att derutinnan, såsom i mycket annat, förblandning af statens och kyrkans angelägenheter eger rum, samt att till följd deraf föreskrifter, som borde uteslutande afse den ena eller den andra,

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

blifvit sammanförda såsom gällande i afseende å begge.» Han säger vidare — det är blott några få ord jag skall uppläsa — några ord, föranledda, efter hvad jag förmodar, med anledning af anmärkningar mot förslaget, ehuru derom icke förekommer något i de öfrige ledamöternes yttranden — han säger: »mot förslaget hafva, efter hvad jag förnummit, jemväl blifvit framkastade de anmärkningar, dels att derät skulle kunna gifvas den tydning, att efter dess antagande prestskapet skulle blifva oberättigadt att utgifva frejdbetyg i hitintills bruklig form, då sådana af domstol eller annan offentlig myndighet äskas», men med den uppfattning han har, att 1753 års förordning fortfarande skall vara gällande, anser han denna betänklighet till fullo häfd.

Justitie-Statsministern yttrar sig icke bestämdt om frågan, men, så vidt jag kan förstå hans yttrande, framgår icke deraf någon bestämd antydan, att 1753 års författning skulle vara upphäfd.

När emellertid författningens ordalydelse är sådan, att berättigadt tvifvel kunnat uppstå hos presterskapet, huruvida de äro berättigade att utfärda sådana särskilda betyg angående häktade personer, synes behofvet af en tydligare författning uppenbart, och nödigt att bestämmelser derom blifva utfärdade.

Det har inom Utskottet blifvit upplyst, att i Södra Møre härad icke är möjligt att få ett enda frejdbetyg, der sådana upplysningar meddelas, under det deremot inom många andra domsagor intet hinder derfor möter. När nu gällande författning är så otydlig, synes mig förklaring af hitintills gällande författning behöflig, på det man icke må hänga upp sig på ordalydelsen.

Hvad åter *innehållet* beträffar, har man dels fäst sig vid ordet »förklara», hvilket icke innehåller något annat än *förordna, föreskrifva*, dels ock dervid, att presterskapet skulle lemna de *öfria* uppgifter, som finnas hos dem tillgängliga. Men i hvad afseende? Jo, der enligt särskilda författningar uppgift begäres rörande *häktad person*. Då tillämpar presterskapet författningen af år 1753 och den innehåller ganska tydligt, hvad presten får meddela och hvad han icke får meddela. Och de förbud, som gälla för prest att lemna upplysningar, rörande hvad som i enskildt förtroende eller under bikt yttrats till presten, kvarstå så tydligen i kyrkolagen, att det icke kan ifrågakomma, att upplysningar af denna beskaffenhet blifva meddelade.

Det synes mig för öfrigt genomgå såväl den reservation, som af en aktad ledamot i Utskottet blifvit anförd, som ock det andragande, som gjorts här af en vördnadsvärd äldre ledamot i denna Kammare, att anmärkningarna icke så mycket gälla saken, utan snarare föranledas deraf, att man tror, att humanitetsprincipen skulle fordra, att, om man icke lyckats upphäfva iterationsstraffen i lagen, man skulle göra det genom tillämpning i verkligheten, nemligen genom att söka kringgå dem. Men detta är den sämsta lagstiftningsprincip man kan följa; föreslå då hellre deras borttagande, ty så länge lagstiftaren anser dem böra bibehållas, må man icke betaga domare rättighet och möjlighet att tillämpa dem. Hvad Herr Almquist nämnde om förhållandena i Frankrike samt i Norge och Danmark visar, att äfven i dessa länder synnerlig vikt fästes vid, att iterationsstraffen tillämpas så, som lagstiftaren tänkt sig dem. Jag har också följt med främmande länders

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

lagstiftning, men jag har icke funnit ett enda land, der iterationsstraffen blifvit helt och hållet afskaffade. När den brottslige återfaller i sin förra brottslighet fordras större straff för att återföra honom till samhället och visar det sig omöjligt att göra det, måste han beröfvas sin frihet för viss tid och slutligen för all tid. Den satsen är godkänd i alla länders lagstiftningar. Då reservanten yttrat, att brottslingen genom straffet gjort upp räkningen med lagen, måste detta yttrande fattas i den bemärkelse, att, så länge brottslingen icke återfaller, räknas det förra brottet honom icke till last. Lagstiftaren önskar, att straffet må lända till förbättring och brottslingen blifva en nyttig samhällsmedlem. Lagstiftaren vill icke lägga hinder i vägen därför, och för det ändamålet har 1865 års författning tillkommit, att vid utfärdande af flyttningbetyg för arbetssökande och andra personer, deras föregående förhållanden må deri varda utplånade; men när brottslingen visat sig icke vara förbättrad utan återfallit i brott och blifvit häktad, kan det icke strida mot humanitetsprincipen i minsta mån, att man får upplysningar om hans föregående förhållanden.

Lag-Utskottets ärade ordförande har fäst uppmärksamheten derå, att det vore inkonsequent att sådana upplysningar meddelades endast om häktade personer, men icke om sådana brottslingar, som ej beröfvats sin frihet; men jag ber dervid få anmärka, att det torde vara af någon vikt att söka bibehålla hittills gällande stadganden i detta fall. 1753 års förordning afser endast frejdbetygs meddelande, när en person blifvit för brott gripen. Om åter en person blifvit för mindre polisförseelser tilltalad, såsom t. ex. att han icke verkställt snöskottning eller dylikt, och man skulle begagna detta för att hos presterskapet begära betyg om honom och derigenom framdraga saker, som icke borde blifva kunniga, skulle jag icke anse detta vara riktigt. Jag tror, att det skulle vara stridande mot den humanitetsprincip, som man alldeles riktigt har gjort gällande i 1865 års förordning, men som ingalunda leder till den sjukliga filantropi, som uttalats i reservationen och i synnerhet uti Herr von Kochs anförande.

För min del är jag alldeles icke öfvertygad om, att Utskottet misstagit sig, men jag har tyvärr hört, att andemeningen missuppfattats och det till och med af Utskottets egna ledamöter.

Jag kan af yrkandena om återremiss förutse, hvad öde betänkan- det får, och hvad jag här yttrat torde icke kunna rädda det derifrån, men jag har velat gifva skäl, hvarför Utskottet framkommit med sitt förslag, och har jag derutinnan lyckats, skulle det vara mer än jag vågat hoppas.

Herr Wallenius: Då jag icke kan finna mig tillfredsstäld med det slut, hvartill Utskottet kommit, emedan det går i en reaktionär riktning, vill jag icke låta det passera utan att deremot uttala mina betänkligheter. Jag anser att, då en människa har råkat att begå brott och fått lida straff därför, så bör hon åter upptagas i samhället och om möjligt det, hvarför hon blifvit anklagad, glömmas, på det hon åter må komma i åtnjutande af de rättigheter, som tillkomma henne såsom människa. Det är därför lagstiftningen har gått ut derpå, att

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

fråntaga presterskapet dess rätt att på likt och olik sätt utmåla olika personer.

Herr direktören för rikets cellfängelser har sagt, att presterne hafva stor benägenhet till att skrifva mycket mera, än hvad dem är medgifvet. En ärad talare från Norrland har svarat, att Justitieombudsmannen skall draga försorg derom, att de icke göra det; men, mine herrar, jag tycker det vara bättre och sundare att vi stifta lagar så, att vi betaga Justitieombudsmannen besväret med att stäffa detta oskick.

Det har lagts mycken vikt vid nödvändigheten af att få alla möjliga brott uppdagade, då en brottsling skall befordras till nytt straff och att dervid icke ett enda jota glömmes; när så är, tycker jag det vara mera i sin ordning att i våra cellfängelser, der brottslingarne bestraffas, annotationer skedde, till hvilka myndigheterna finge vända sig för att söka nödiga upplysningar. Enligt min uppfattning är prestens ställning till församlingen af helt annan natur än att han skulle vara ett slags polis. Han bör vara i en innerligare och ömmare ställning till församlingen, han bör vara den, till hvilken man kan vända sig för att få tröst i bedröfvelsen och lindring i sina bekymmer, men han bör icke räknas bland dem som skola hålla reda på församlingens medlemmar och för myndigheter gifva tillkänna alla våra felsteg här i lifvet.

Det är därför jag på intet sätt vill bifalla Lag-Utskottets betänkande. Jag vill icke tillstyrka, att här i landet upprättas prestpolisbyråer till upplysning om den enes eller andres förflutna lefnad.

Jag yrkar därför afslag å Utskottets förslag.

Herr Stråle, Wilhelm: Lika med herr Almquist tror jag icke, att en förändring i den syftning, Utskottet föreslagit i sitt betänkande, skulle komma att medföra någon nämnvärd fördel, helst det af motiönären omförmälda fall torde böra betraktas såsom ett undantag. Det lär väl icke vara så ofta, som det lyckas en för t. ex. mindre stöld tilltalad person att dölja en föregående förbrytelse och, om så ock skulle ske någon gång, torde icke någon synnerlig samhällsvåda deraf inträffa. Deremot händer det ytterst sällan, så vidt jag har mig bekant, att det numera lyckas en för samhället farlig förbrytare att dölja sin föregående lefnad, sedan fotografering af sådana brottslingar sker vid fängelserna och om en sådan händelse skulle inträffa lär den icke kunna förekommas genom ett bifall till Utskottets förslag. Såsom jag nyss sade: då ingen nämnvärd fördel genom förändringen torde kunna beredas, finner jag för min del icke fullgiltiga skäl att instämma i yrkandet om återremiss och jag förenar mig därför med dem, som yrkat afslag å Utskottets hemställan.

Herr Jöns Pehrsson: Det är med synnerlig tillfredsställelse jag hört så många röster höja sig mot Utskottets förslag, ty skulle man tillämpa det efter ordalydelsen befarar jag att rätt många och stora olägenheter och obehag skulle uppstå. Om t. ex. en person kommer resande till hufvudstaden och gör sig skyldig till någon mindre förseelse, — han råkar få sig en liten florshufva, — samt vederbörande

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frelsbetyg.
(Forts.)*

tycka det vara treffligt att »klämma efter» honom, såsom det heter, och han blir häktad, så skulle myndigheterna kunna kvarhålla honom ganska länge blott för att skaffa upplysningar om honom. Detta är ett exempel som kanske icke ofta förekommer i verkligheten, men det kan dock inträffa.

En talare har trott att det skulle åstadkomma mera reda, om bevis infordrades, så snart en person blifvit *anklagad* för brott. Jag deremot tror att detta skulle vara ännu mera vådligt.

När man betraktar denna fråga måste man utgå från två synpunkter, taga i betraktande två saker; hvilken våda är störst och farligast: om någon brottsling skulle undgå straff för iteration af ett brott, eller om en mängd personer blifva trakasserade? Jag tror att den senare vådan är störst, och jag yrkar därför afslag å Utskottets hemställan.

Friherre Hamilton: Ingen torde kunna förneka, att en mycket vacker grundsats genomgår den senaste lagstifningen der man utgår från den synpunkt, att en människa som begått brott, icke skall hindras från att åter bättra sig och vinna upprättelse genom sitt framtida uppförande. Ingen kan vara varmare vän af denna grundsats än just jag, men då en människa har genom att ånyo begå brott visat sig icke tänka vandra på dygdens väg, kan jag icke finna det ligga något orätt eller underligt deri, att man söker få reda på, huru hon förut handlat.

Ehuru lagen stadgar ökad straff för iteration af brott, kan det väl synas vara för samhället sjelf af ringa vikt, huruvida en brottsling blir straffad litet mera eller mindre, men om två personer på samma gång föröfva samma brott och begge förut varit straffade, men den ene blir straffad för första resan och den andra för andra resan, så kan hos den, som straffats mindre, uppstå den tanken, att han lyckats håna samhällets lagar och dess makt att göra dem gällande. Så länge en lag finnes, bör man skaffa lagens vårdare medel att tillämpa den. Anser man åter lagen olämplig, må man då taga bort den. Det har också anmärkts, att sökandet efter upplysningar rörande den brottslige blott skulle vålla onödigt uppskof. Om ock sådant kan inträffa, skulle det säkerligen ännu oftare blifva händelsen, om man icke gifver lagens väktare visshet om, hvart de skola vända sig för sådana upplysningars anskaffande.

Det har ock sagts, att man icke hos presterskapet i församlingen kan få reda på en persons föregående brott, derest så lång tid efter brottet förflutit, att han återvunnit medborgerligt förtroende innan han inflyttat i församlingen. Men man får åtminstone veta, hvarifrån han kommit, och om då grundade anledningar finnas till antagande, att han har förut begått brott, blir detta alltid ett sätt att få reda på honom genom att förfråga sig hos presterskapet i den församling, hvarifrån han inflyttat; ett sätt som icke torde kunna medföra någon fara.

För öfrigt finnes ju, såsom redan sagts, stadgadt om hvilka upplysningar presterskapet icke får meddela, och dessa stadganden kvarstå i sin fulla gällande kraft.

Jag kan icke, såsom en talare i min närhet för sin del påstod,

finna, att förslaget går i reaktionär riktning. Det innefattar efter mitt förmenande endast ett förtydligande af gällande lag.

Hvad formen beträffar vågar jag icke derom yttra mitt omdöme, men jag tror, att förslaget blifvit så noga granskadt af personer inom Lag-Utskottet, hvilka borde hafva och äfven hafva reda på formen, att jag anser mig kunna förena mig med dem, som yrkat bifall till Utskottets hemställan.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

Herr Carlsson: Efter den långvariga diskussion, som förts i detta ämne, är det en pligt att endast med några få ord gifva till känna den öfvertygelse, man har i frågan; och jag skall ställa mig det till efterrättelse, då jag nu går att redogöra för de skäl, som för-
anleda mig att yrka afslag å Utskottets hemställan.

Det första skälet är, att, huru man än vill framställa saken, ligger dock i den föreslagna åtgärdens syftning en återgång från de grundsatser, hvilka föranledde 1862—63 årens Riksdag att söka för en fallen medmenniska underlätta hennes återvändande till samhället.

Ett annat skäl är att, *derest* man vill söka åvägbringa en sådan återgång, och det innan ens verkningarna af 1865 års förordningar hunnit visa sig, så bör man välja en utväg, som leder till målet. Att så skett synes mig icke här vara händelsen. Till en del är redan an-
fördt, hvarföre genom en persons flyttning från en församling till en annan ändamålet med den föreslagna åtgärden förfelas; men härtill kan läggas, att de anteckningar rörande en persons vandl, hvilka af presterskapet kunna göras, icke innefatta alla de upplysningar som böra komma i betraktande vid bestämmande af iterationsstraff; vidare att på en så betydande ort som hufvudstaden, hvarest ännu större be-
hof torde förefinnas för domstolarne än annorstädes att vinna känne-
dom om lagförde förbrytares föregående lefnadsförhållanden, alls *inga* sådana anteckningar af presterskapet föras; samt slutligen att, om en straffad förbrytare flyttar från en församling till en annan, så är icke blott det en möjlighet, att han återvunnit medborgerligt förtroende, utan äfven det att de anteckningar, han medför i sitt flyttningsbetyg, alldeles icke innefatta så detaljerade uppgifter som man skulle önska, i följd hvaraf en ofullständighet uppkommer med afseende på dem, som från annan ort inflyttat.

Tredje skälet är, att man åtminstone icke genom presterskapets åtgärd bör söka förbättra kriminallagskipningen, ty det skulle vara att inblanda församlingarnes presterskap i de borgerliga angelägenheterna, en väg, som redan är öfvergifven, och att åter beträda den nu skulle vara i hög grad förfeladt. Jag vill icke säga något derom, att det redan visat sig svårt för presterskapet att urskilja betydelsen af de olika författningar, som utstaka deras pligter med hänsyn till frejdbetygen — skulle man öka författningarnas antal ytterligare, och det i en riktning, motsatt den nyligen inslagna, så blefve det naturligtvis ännu svarare; — men hvad jag i synnerhet och förnämligast håller på är, att man icke bör anlita den i alla fall tunga och tids-
ödande utvägen att lägga på rikets hela presterskap en skyldighet att gå till handa med sådana upplysningar om förbrytare, då man lätt kan nå sitt syfte genom lagskipningen sjelf eller bättre genom exeku-

Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)

tionsväsendet i hvad det rör fångvården. Det är upplyst af chefen för rikets fångvårdsmyndigheter, att sådana förteckningar öfver förbrytare, som här afses, till en stor del redan finnas, och jag har ytterligare inhemtat, att de skulle kunna fullständigas utan svårighet — kan hända möjligen med tillsättande af en kanslist i Fångvårdsstyrelsen, men kan hända också utan någon som helst tillökning alls i de befintliga arbetskrafterna. Då man så lätt kan på ett ändamålsenligt sätt åstadkomma hvad man vill, bör man icke tillgripa den ofullständiga, i flere afseenden olämpliga åtgärd som här är föreslagen.

Vid sådant förhållande och då härtill kommer, att Utskottets egna ledamöter varit så föga ense sinsemellan, att en yrkat afslag å Utskottets hemställan, en annan återremiss, en tredje önskat förändring i redaktionen, en fjärde uppgifvit särskildt förslag till ändring i beslutet, under det att en femte och en sjette lagt vikt derpå, att endast *håktade* personer afsåges, men andra velat, att bestämmelserna skulle gälla alla för brott tilltalade personer, så anser jag mig böra hemställa om afslag å Utskottets framställning.

Herr Fröman: Jag förmodar att Kanmaren redan kommit under fund med att denna fråga är af mycket större betydelse och mycket mera genomgripande, än hvad man vid första påseendet skulle tro. Det har vid många tillfällen hos mig uppstått tvekan, huru lagstiftningen derom rätteligen skulle förstås, och jag har för frågans utredande gjort samma studier, som en talare här åberopat, nemligen i 1862 års riksdagshandlingar, Högsta Domstolens utlåtande äfvensom i hvad hos Kongl. Maj:t uti Statsrådet är vordet anfördt, och derigenom har jag kommit till den öfvertygelsen, att Lag-Utskottet visserligen icke saknat all anledning att af dessa handlingars innehåll bilda sig den föreställningen att Kongl. förordningen den 11 Juli 1753 ännu vore gällande, och att presterskapet sålunda skulle vara oförhindradt att utgifva sådana frejdbetyg, som de ifrågavarande, då de af domstol eller eljest i embetsväg infordras, men att deremot den ordalydelse 1865 års förordning erhöi, står i strid mot en sådan åsigt. Således tror jag att man kan vara derom ense, att förordningen ej behöfver någon förklaring, utan är fullt tydlig och klar. Sedan kommer den frågan, huruvida man i denna tydliga och klara förordning nu bör göra en ändring. Jag nämner i förbigående, att det kostat icke så liten möda att få förordningen allmänt känd och någorlunda allmänt tillämpad. Detta bemödande har gifvit anledning till flera åtal, men jag börjar tro, att numera kunskapen om densamma är allmänt spridd. Emellertid kan icke förnekas att hos presterskapet olika åsikter äro rådande just i den punkt, som nu är i fråga. En del prester håller sig strängt efter ordalydelsen i förordningen, men hos många finnes den föreställningen, att presterskapet skulle hafva skyldighet att på yrkande af offentlig myndighet meddela så beskaffade frejdbetyg som motionären påyrkat. Någon fråga härom har dock icke varit föremål för handläggning från min sida, ty ingen har klagat öfver att presterskapet i dylikt fall lemnat vidlyftigare upplysningar, än hvartill det enligt 1865 års förordning varit berättigadt.

Denna omständighet, som jag här ofvan i förbigående nämnt, eller att det lyckats att få 1865 års förordning i allmänhet känd och efterlefvad, är ett bland skälen, hvarför jag icke är hågad att nu förorda en förändring i samma förordning. Det egentliga skälet åter, som åberopas för en förändring, är det, att man vill finna ett verksamt medel för att kunna tillämpa hvad lagen stadgar om iteration af brott; och jag medgifver, att det kan förekomma otillfredsställande att veta, att det finnes en källa till upplysningar i berörda hänseende, hvilken man skall vara förmenad att begagna. Men först och främst vill jag anmärka i afseende på iteration, att i lagstiftningen har genom 1872 års förordning införts en mildring af ganska stor betydelse, så att nu mera en person till och med för tredje resan stöld kan dömas till endast 10 månaders straffarbete, eller lika mycket som under vissa omständigheter kan honom åläggas för första resan. Således har den förhöjda bestraffningen till följd af iteration icke samma betydelse nu, som när 1865 års förordning utkom.

Jag nämnde nyss, att det vore något otillfredsställande att icke få begagna en källa, som man vet finnas. Det förtjenar därför att tagas i betraktande, huru beskaffad denna källa är. Först vill jag säga, att de upplysningar, som der kunna fås äro mycket ofullständiga. Det är först och främst icke alltid gifvet att de underrättelser, rörande för brott dömda personer, hvilka af domstolarne skola lemnas till presterskapet, ordentligt afsändas och framkomma till rätt ort. De skola skickas genom kronofogde och Konungens Befallningshafvande, men jag vet af klagomål, som anförts hos mig, att fel eller försummelse dervid en och annan gång förelupit. Vidare hafva de upplysningar, som ur prestbetygen kunna hemtas, det felet att icke bestyrka det ådömda straffets verkställighet, hvilket är ett oundgängligt vilkor för att förhöjning i straffet för iteration skall ega rum. Slutligen är den omständigheten att bemärka, att när en person, efter att hafva återfått sitt förlorade medborgerliga förtroende, flyttar från en församling till en annan, kan från den nya församlingens presterskap icke erhållas upplysning om personens förut begångna brott, emedan anteckning derom ej får göras i flyttningsbetyget. Tillförlitliga upplysningar kunna således egentligen erhållas blott om sådana brottslingar, som oafbrutet uppehållit sig i samma församling; och om sådana och deras brott kan helt visst upplysningar på annat sätt vinnas.

En talare anmärkte, att det låge en orättvisa deri, att en person kan under nuvarande förhållanden blifva dömd för andra resan, under det att en annan person som begått samma brott, hvarom dock icke kunskap vunnits, straffas för första resan. Men denna oegentlighet kan icke botas genom utförligare frejdbetyg, hvarom fråga är, ty, såsom jag nyss nämnde, flyttning från en församling till en annan inverkar i detta afseende, så att löska personer, som ofta flytta — och det är vanligen bland dem man träffar de farligaste förbrytarne — äro de svåraste att på denna väg åtkomma; och i afseende å dessa är således denna källa till upplysningar ännu mera otillfredsställande, än i afseende på andra. Samme talare vidrörde äfven den viktiga grundsatsen, att samma brott skall på samma sätt bestraffas. Grundsatsen

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

är nog riktig, men det möter en annan ganska väsentlig svårighet att förverkliga densamma, och det är inträffade mildringar i strafflagen. Genom de mildringar i nämnda lag som tillkommo genom 1872 års förordning, blifver det för tredje resan stöld i allmänhet nu icke fråga om mera än 2 å 3 års straffarbete; och då jag för några år sedan besökte fängelset för qvinnor i Norrköping — det enda fängelse der de, som äro dömda på listids och på vissa års straffarbete, förvaras tillsammans — blef jag antastad af några gamla fångar, som blifvit för stöld dömda till listids straffarbete och som frågade: huru det kunde komma till, att dit anländt fångar, som skola undergå blott två eller tre års straffarbete för samma förbrytelser, för hvilka desse äldre fångar redan undergått tio å tolf års straff och finge qvarstanna under deras återstående listid. Den nämnda grundsatsen är derföre svår att uppehålla, då lagstiftningen alltjemt fortgår till mildare och mildare bestraffningar.

Det har blifvit yttradt, att ransakningstiden skulle kunna förkortas derigenom att de nödiga upplysningarne rörande en tilltalad person finge hemtas ur den närbelägna källa, hvarom här är fråga. Detta vore nog en omständighet, som förtjente allt afseende, ty det är en betänkelig sak med dessa forskningar efter brottslingars föregående lefnad, att de i så betydlig mån förlänga ransakningarne och vålla att de tilltalade häktade få sitta i fängelse under veckor och månader, innan nödiga upplysningar om dem hinna införskaffas. Endast för att erhålla ett prestebetyg, sådant det efter 1865 års förordning får lemnas, fordras mången gång långvarig och vidsträckt brefvexling, och detta samma gäller om de andra utvägar, som föreslagits, för att om anklagade personers lefnadsöden, förut begångna brott och lidna straff skaffa erforderlig kunskap, vare sig från domstolarnes eller fängelsernas arkiv. Denna olägenhet afhjelpes ej, på sätt jag redan sökt visa, genom att ålägga presterskapet att, på sätt Utskottet antydt, utlemna omständigare frejdbetyg, när dessa af domstolar eller i tjensteväg infordras. Någon anstalt måste derföre vidtagas för att göra det möjligt att, utan motverkande af 1865 års förordnings syftemål och utan alltför mycken tidsutdrägt kunna skaffa alla erforderliga upplysningar angående för brott tilltalade personers förutgångna bestraffningar. Chefen för fängvårdsstyrelsen har nämnt, att till bemälda styrelse inkomma stamrullor m. m. som kunna tjena till ledning i sådant afseende, men jag fruktar, att det skulle blifva förenadt med stora svårigheter att för hvarje fall i dessa vidlyftiga handlingar taga reda på en enskild person, äfven sedan fotografering af märkligare brottslingar börjat allmänare begagnas.

Summan af hvad jag anfört är, att då här är fråga om att åstadkomma en förändring i en förordning, som varit gällande i 14 år, utan att några märkligare olägenheter af densammas tillämpning låtit sig förnimmas, och detta endast för att få närmare tillgång till en källa för upplysningar, hvilken jag sökt visa vara mycket ofullständig och otillfredsställande, vill jag icke understödja ett sådant förslag, hvarföre jag instämmer med dem, som yrkat afslag å Lag-Utskottets nu förvarande förslag.

Grefve Mörner, Oscar: Sedan så många talare uppträdt mot Utskottets förslag och den tid, de dertill användt, varit så betydligt öfvervägande den, som blifvit använd till försvar af samma förslag, så hoppas jag, att, huru långt tiden än må vara liden, det skall vara tillåtet för mig, som deltagit i Utskottets behandling af förslaget, att på några minuter söka försvara detsamma.

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdäbetyg.
(Forts.)*

De af Utskottets ledamöter, som deltagit i förevarande beslut, hafva hyst den föreställningen att grunden för lagskipningen vore den att lagen borde i möjligaste mån tillämpas. De ansågo icke, att den lagstiftning vore den rätta, som hade till följd, att de åtgärder, lagen föreskrifver för samhällets säkerhet, icke iakttoges, utan så vidt möjligt lemnades å sido. Nu förekommer här en allmän klagan deröfver, att genom ofullständigheten i de upplysningar, som lemnas till domstolarne, många brottslingar vid iteration af stöld slippa ifrån den straffpåföljd, de borde varit underkastade. Den omständigheten, att straffen för itererade brott blifvit mildare, bör väl icke utgöra något skäl för, att man skulle vilja, att lagens bestämmelser icke iakttoges, utan tvärtom bör man väl, då straffen blifvit mildrade, vara angelägen, att de till samhällets säkerhet blifva tillämpade.

Man har äfven talat om brottslingens rehabilitation. I detta afseende vill jag anmärka, att Utskottet icke, såsom några talare här velat antyda, yrkat, att den föreslagna bestämmelsen skulle afse alla brottslingar, utan endast sådana som blifvit *häktade*, det vill säga sådana, i afseende å hvilka en stark presumtion förekommer, att de icke fortgått eller ämnat fortgå på förbättringens bana, och i afseende på sådana individer torde väl det vara skäl att tillämpa en lagbestämmelse sådan som den ifrågakarande. Den skilnad, Utskottet gjort, torde nog vara välbetänkt och synes mig vara af både rättvisa och billighet påkallad.

Det har vidare blifvit sagdt, att presterskapet härigenom skulle få mycket besvär. Jag erkänner, att jag icke trodde, att presterskapets åtgärder skulle mätas efter det besvär, som deraf förorsakades. För min del tror jag, att de skola fullgöra sina skyldigheter, så länge dessa ännu åligga dem och icke blifvit lyftade från dem på andra, hvadan min öfvertygelse är att de icke skola söka undandraga sig detta åliggande.

Man säger, att det går an att få dessa upplysningar på annat sätt, genom förteckningar från fängvårdsstyrelsen eller dylikt, och man säger, att utväg dertill kan lätteligen beredas. Så hör man ofta uppgifvas, att något *»lätteligen»* kan ske; men då man frågar, på hvad sätt det skall verkställas, får man intet svar, utan det befinnes då att detta *»lätteligen»* kan blifva ganska svårt. Att genom fängförteckningar skaffa sig de erforderliga upplysningarne har sig icke så lätt och att skrifva till Generaldirektören för fängelserna för att få fotografier och uppgifter, torde ock möta svårigheter och blifva kostsamt. Sedan myndigheterna numera fått makt att skrifva direkt till hvarandra, så är också besväret och tidsutdräkten mindre än förr.

Äfven har det blifvit sagdt, att dessa upplysningar icke innefatta bevis, att brottslingen är straffad, utan blott att han är dömd. Men i sådant fall är det åklagarens sak att skaffa reda på, om straffet är

*Ändring i
gällande stad-
ganden om
frejdbetyg.
(Forts.)*

undergången, och han kan lätt skaffa sig dessa upplysningar, när han genom frejdbetyget fått veta tiden, då brottet begicks.

Man har kallat detta förslag reaktionärt. Det kan jag icke finna, då det blott är fråga om att få lagen tillämpad. Då lagen nu finnes, så må man antingen upphäfva den eller låta den få tillämpas; men att ställa så till, att lagen icke kan vara verksam, det vill jag icke vara med om.

Här kunde vara mycket att tillägga, men jag tror mig hafva sagt nog för att förklara, hvarföre jag instämmer i Utskottets betänkande och yrkar bifall till detsamma.

Herr Sundell: I anledning af hvad under diskussionen förekommit, anhåller jag nu, att, med återkallande af mitt ändringsförslag, få förena mig med Lag-Utskottets ordförande i yrkandet om återremiss.▲

Herr Burman: Endast med några få ord vill jag uttala min åsigt. Med glädje och godt samvete skulle jag med min röst understödja ett lagförslag, som helt och hållet borttog stadgandena om vanfrejd; men då något sådant förslag icke nu föreligger, ber jag att få instämma med Herr Lindgren i den mildare tolkning han gifvit nu gällande bestämmelser och yrkar afslag å betänkandet.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande, dels återremiss deraf och dels afslag derå; framställde Herr Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte ett eller annat ja, sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja, och slutligen proposition på afslag å utlåtandet, hvilken proposition besvarades med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

*Ändring i
gällande för-
ordning om
tillsyn å för-
mynderskap.*

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 28 sistlidne Februari och den 1 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion angående ändring af 4 § i Kongl. förordningen den 24 September 1861 angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom.

Herr Lindström: 4 § i Kongl. förordningen den 24 September 1861 angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom innehåller, att det åligger förmyndare att hvarje år till de så kallade godemännen afgifva redovisning för medel, han har om händer för omyndigs räkning, eller, om sådana medel icke finnas, lemna bestyrkt uppgift, att myndlingen icke eger några medel. En ledamot af Andra Kammaren, som ansett denna senare föreskrift obehöflig, har väckt motion, att en förändring i hvad förordningen derom innehåller måtte ega rum, och Lag-Utskottet har afstyrkt dettå på skäl, som synas

mig vara nog sökta och ej rätt väl kunna försvaras. Hade Lag-Utskottet yttrat, att ändringsförslaget afser något, som icke är af någon utomordentlig betydelse, så hade Utskottet möjligen haft rätt, men det skäl, Utskottet anfört för sitt afstyrkande, är endast detta, att medel, vare sig genom arf, gåfva eller testamente, kunna tillfalla en förut medellös omyndig, och för att hafva kontroll öfver sådana medel är det nödvändigt att bibehålla föreskrifterna i den Kongl. förordningen. När Lag-Utskottet gjort detta, har Utskottet förbisett, att motionären ingalunda afsett att få denna förordning så ändrad, att förmyndaren icke skulle vara skyldig att redogöra för inflytande medel, som tillfalla myndlingen. Motionären har nemligen yrkat, att den förändring måtte ske, att, då det är obehöfligt, att en förmyndare, som icke har några medel om händer, därför skall göra redo, förmyndaren måtte slippa lemna en sådan uppgift, som här är i fråga, *dock icke längre än nämnda förhållande fortfar*. Således hade Lag-Utskottet kunnat tillstyrka bifall till motionen, utan att den af Utskottet såsom nödvändig ansedda kontrollen öfver framdeles inflytande medel skulle upphöra. Men Lag-Utskottet har derjemte ansett, att en så sträng tillämpning af lagbudet, som den motionären afsett, mycket väl skulle kunna undvikas genom tillmötesgående från vederbörandes — d. v. s. gode människens — sida. Nu har det mera än en gång inträffat, att ett sådant tillmötesgående från vederbörandes sida icke kunnat vinnas. Vederbörande hafva ställt sig på förordningens ståndpunkt och med åberopande af dess innehåll sagt sig icke kunna göra ett sådant medgifvande. Jag förmodar, att Utskottets mening icke varit att uppmuntra vederbörande att författningsvidrigt förfara; men så som det i Utskottets betänkande står att läsa förefaller det nästan så.

I och för sig är den föreslagna förändringen icke af särdeles stor vikt, men på landet och äfven i städerna kan nuvarande föreskrift i detta hänseende medföra mycket besvär, allrahelst när fråga är att styrka, att några medel icke tillfallit myndlingen. I afseende på arf kan det vara lätt gjordt genom intyg af släktingar, men i fråga om gåfva eller annat fång kan det ofta nog ha sina svårigheter.

Jag har med mitt uppträdande icke afsett att få någon förändring i Utskottets betänkande, emedan jag inser, att ett sådant yrkande icke skulle röna framgång, då ingen reservation finnes betänkandet vidfogad, men jag har å andra sidan icke kunnat afhålla mig från att tillkännagifva min mening i detta ämne.

Herr von Gegerfelt: Min pligt likmätigt skall jag söka försvara Utskottets betänkande och de skäl, på hvilka detsamma sig grundar. Då den siste talaren ansåg, att Lag-Utskottet kunnat afstyrka motionen derföre, att den är af ringa vikt, vill jag gerna godkänna det skälet. De kostnader och besvär, om hvilka han talade, måste äfven på landet vara ganska obetydliga. De skyldigheter, som åligga förmyndaren äro: att anmäla sig hos gode männen och lemna en uppgift på myndlingens tillgångar samt att taga gode människens bevis derpå och sedan lemna in denna handling till häradsrätten. För att göra detta har han en tid af omkring nio månader, och jag tror icke, att

Ändring i gällande förordning om tillsyn å förmynderskap.
(Forts.)

*Ändring i
gällande för-
ordning om
tillsyn å för-
mynderskap.
(Forts.)*

kommunikationerna äro så svåra, att icke detta lätt kan ske under en så lång tid och utan någon nämnvärd kostnad.

Hvad den positiva fördelen af den nuvarande anordningen beträffar, så tror jag den består deri, att, då de kontroller, som för närvarande finnas på förmyndare äro så obetydliga, att hvarje försök att minska desamma blir ur den synpunkten förkastligt, det icke skadar, att han en gång om året påminnes om, att han är förmyndare. För öfrigt behöfver han icke styrka att arf, gåfva eller testamente icke tillfallit myndlingen, han behöfver blott anmäla, att myndlingen icke eger någon tillgång. Skulle icke denna skyldighet åligga förmyndaren, så komme domstolen, om arf tillfölle hans myndling, att sakna all kännedom derom och sålunda icke kunna utöfva kontroll öfver förvaltningen af ett sådant arf, hvaremot genom årligen skeende anmälan domstolen komme att om förhållandet i berörda hänseende vinna upplysning.

Denna fråga har för några år sedan varit före, men blef då afslagen; och hoppas jag att Kammaren, på grund af hvad jag nu anfört, vill godkänna Utskottets betänkande.

Herr Jöns Pehrsson: Min mening är icke att söka åstadkomma någon ändring i Utskottets förslag, då någon möjlighet dertill icke torde finnas; men, å andra sidan sedt, måste det vara en onaturlighet i föreskrifterna, att en förmyndare, hvars myndlingar underhållas af fattigvården och som af förbiseende eller derföre, att han icke rätt kunnat läsa författningen — hvilken verkligen kan gifva anledning till tvekyldighet, då det endast står, att han skall lemna redovisning för de medel, han har om händer — skall kunna få viten sig förelagda och sålunda åsamkas stora kostnader. Jag gör emellertid intet yrkande.

Herr Lindström: Man eger icke rätt att förutsätta, att en ledamot af Lag-Utskottet skall kunna göra sig skyldig till något misstag i fråga om en förordnings innehåll eller tolkningen af densamma; men det förekommer mig som om den ärade talare, som näst efter mig hade ordet, velat bestrida, att förordningen innehåller, att förmyndare är skyldig att, om inga medel finnas, derom lemna bestyrkt uppgift. Förordningen är emellertid i detta afseende fullt tydlig och klar. En sådan uppgift, måste ovilkorligen vara bestyrkt, och att kunna göra detta är icke alltid så lätt. Nu hafva domstolarne ofta i dylika mål förfarit rätt strängt. Om en förmyndare, som under många år innehaft förmynderskap för en myndling, som icke har några medel, ett år glömt att anmäla, att icke några medel kommit myndlingen till godo, så har förmyndaren blifvit pliktfäld ganska högt, ända till 10 kronor. Det synes mig verkligen att, om man blir satt till förmyndare för minderåriga, som icke hafva några medel, det är ganska hårdt att blifva pliktfäld, för att man icke hvarje år anmäler, att de sakna alla tillgångar.

Det skulle, har man sagt, ligga så mycken vikt på, att denna anmälan sker för kontrollens skull. Men denna kontroll kan mycket väl ändå ega rum, ty motionären har alldeles icke föreslagit, att den skulle upphävas i det fall, att oförmodadt medel tillfalla en myndling, sedan redovisning sista gången aflennades. Lag-Utskottet har här icke följt

den gamla regeln att sätta svaret i samma casus som frågan. Motionären har nemligen icke begärt att få denna kontroll aflyftad, utan endast, att förmyndaren skulle vara befriad från att inlemna uppgift, så länge det förhållandet fortfar, att myndlingen icke har några medel.

Jag kan icke finna annat än, att motionären haft fullt fog för sitt förslag, och om det också icke kan synas vara af någon synnerlig vikt, så tror jag likväl, att, huru obetydligt än ett förslag, som vid riksdagen förekommer, må vara, det dock bör vinna det afseende, som det genom sitt innehåll verkligen förtjenar; ty eljest kan man lätt nog komma ifrån en mängd frågor endast genom den strophen, att de äro jemförelsevis obetydliga.

Herr von Gegerfelt: Att, såsom den förre talaren yttrade, äfven en ledamot af Lag-Utskottet kan misstaga sig i fråga om tolkning af författningar erkänner jag gerna, men deremot vågar jag påstå, att i detta fall har det icke inträffat; och det kan ju äfven hända, att en ledamot af Lag-Utskottet kan hafva rätt i sina påståenden. Jag vågar bestämdt påstå, att gällande lag icke ålägger förmyndare att styrka sin uppgift, att myndlingen icke eger några tillgångar, utan förmyndares skyldigheter äro att lemna redovisning för de medel, han för myndlingens räkning har om händer eller, ifall sådana medel ej finnas, derom göra anmälan. Äro gode männen ej nöjda med hvad förmyndare i detta fall gör, få de göra anmälan derom hos Rätten, som af omständigheterna pröfvar, huruvida annan förmyndare förordnas må.

Derjemte vill jag påminna om hvad jag yttrade förra gången jag hade ordet, att det verkligen icke är en så obetydlig kontroll, då förmyndare hvarje år har skyldighet att lemna redovisning, ty kommer ett arf myndlingen till godo, så har förmyndaren anledning att uppgifva detta; men har han en gång blifvit befriad från redovisningsskyldigheten, så kan det lätt råka i glömska att han är förmyndare.

För öfrigt är det icke fullt exakt hvad den siste talaren yttrade derom, att förmyndare blir pliktfäld för, att han icke ingifver räkning. Inlemnar han icke räkning, så blir han vid vite förelagd att afgifva sådan. Försitter han då vitet, pliktfälles han icke för att han underlåtit att inom i lag stadgad tid ingifva räkning, utan därför att han underlåtit att ställa sig domstolens föreskrift till efterrättelse.

Ofverläggningen förklarades slutad och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 28 sistlidne Februari och den 1 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckta motioner om ändringar i 8 § af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, sådant nämnda lagrum lyder i Kongl. kungörelsen den 8 September 1868, och 10 § af Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse i stad; samt

N:o 9, i anledning af väckt motion om lika rösträtt för alla röstberättigade vid val till kommunala befattningar.

Ändring i gällande förordning om tillsyn å förmynderskap.
(Forts.)

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna utlåtanden, betänkanden och memorial, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 16, i fråga om beviljande af anslag till fortsättande af statens jernvägsbyggnader;

N:o 17, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 19, om anvisande af de i Regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 1, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin;

N:o 2, angående hvitbetssockertillverkningen;

Banko-Utskottet:

N:o 3, i fråga om afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 4, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 5, i fråga om förhöjning af den f. d. Registratorn vid Riksbankens afdelningskontor i Malmö C. J. Westrell vid erhållet afsked meddelade pension;

hvar efter Kammaren, uppå Herr Talmannens hemställan beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde och Stats-Utskottets i dag för andra gången bordlagda utlåtande N:o 12 sättas nederst å samma lista.

Upplästes en så lydande skrifvelse:

Till Riksdagens Första Kammare!

Då min hustru nyss affidit, är jag för närvarande hindrad att del-

taga i Kammarens förhandlingar, och anhåller därför om ytterligare tre veckors ledighet, räknadt från Torsdagen den 27 dennes.

Tanum & Mjölkeröd den 23 Februari 1879.

C. Trampe.

Till denna anhållan lemnade Kammarén, uppå gjord proposition, sitt bifall.

Kammarén åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidein

O. Brakel.
